

ישראל — ודאי שהפך גורם רבי-ערך לעיצוב הבטחון — ולהבטחת אפשרות קיומם של אותם מיכלי-המים, מצופי המלט החדש... — המערכי). גם העליה לארץ במשך שני הדורות האחרונים — אינה מאורע מבודד, שאין לו קשר למאורעות שאירעו באותה תקופה בעולם בכלל ובמזרח הקרוב בפרט. קרל נטר ודאי לא ידע על הקשר ההיסטורי-הגורלי שבין מעשיו הוא לבין מעשה פרדיננד דה-לספס; אולם עובדה היא, ששנה אחת בלבד אחרי פתיחת תעלת סואץ — ב-1869 — על ידי לספס, יסד נטר את בית הספר החקלאי במקוה-ישראל — ובוה נתן יסוד מעשי ראשון להתישבות יהודית חקלאית מחודשת. יסוד פתח-תקוה והתישבות הביילויים חלו בעשרים השנים הראשונות אחרי פתיחת תעלת סואץ, כלומר באותן השנים בהן החל המזרח הקרוב חוזר למקומו המרכזי בעולם, המקום אשר אבד לו ב-1497, עם גילוי הדרך הימית להודו סביב לכף התקוה הטובה. ביודעים או בלא יודעים, חזרנו, איפוא, לארץ בתקופה שבה חלו שינויים יסודיים במזרח הקרוב.

כבימי כיבושנו הראשונים כן גם בימי שובנו, אנו ופעלנו כאן הנם חלק של ההתפתחות במזרח זה. כשם שהתנועה הציונית, בראשיתה, לא היתה תנועה בודדת, אלא חלק של תנועות העמים הקטנים באירופה שתבעו את עצמאותם — כן מהנה היא חלק של התנועות הלאומיות ששינו בארבעים השנים האחרונות את פני המזרח הקרוב.

כל הערכה מדינית וצבאית של מצבנו דורשת הכרה בעובדות-יסוד אלו. ספרו של פרופ' רייפנברג עלול להעמיק את ההכרה הזאת. הוא יכול לשמש נקודת מוצא ללימוד גיאוגרפי-היסטורי (נאמר — „גיאופוליטי“) אשר דרוש לצבא לא פחות מלימוד טופוגרפי; ואשר בודאי גם אינו פחות מענין מן הלז. גם לצד זה שבדבר — למידת הענין שבו — עשוי ספרו של רייפנברג לשמש דוגמה טובה. כי ספר מדעי זה הוא גם סיפור מרתק. זהו ספר אופטימי, המאמין בנצחוננו של המזרע על הישימון; או, במלים אחרות: בכוחו של עם המבין את ניתוני ארצו לעשות את ארצו.

(סוף מעמוד 101)

מבנה של הכוח המסתער ב„חוליות“ מאפשר את העזרה ההדדית בתוך החוליות ובין חוליה לחוליה; וכן מאפשר הוא גם יותר גמישות בשליטה על הכוח, בעזרת מפקדי הכיתות והחוליות. ובמקרה של הצלחה — שאמנם היתה למ.פ. א' בהתקפה השנייה — יכול היה להעתיק כוח מסוים אל אותו המקום שבו נפרץ המערך האויב — ולחדור פנימה. (ואילו ממנו נמנע דבר זה מחמת פיזור האנשים, במבנה של שורת-הקלעים הפזורה, החסרת את האפשרות לריכוז בנקודת-הכובד).

אותה שגיאה שגה אח"כ גם הסמג"ד. לו היה עורך את הכוח במבנה-החוליות יכול היה להעתיק חלק מהחוליות אל מול התקפת-הנגד של האויב ולבלום אותה. נוסף על כך, הרי מבנה-החוליות מסבך גם את

התביעה לעומק וכך גם היה מונע את התקפת האויב על הממד הארוך.

אמנם, ממבט ראשון נראה כאילו שורה אחת, מפוזרת וישרה, נותנת למפקד אחד את אפשרות השליטה על הכוח כולו (ומבנה כזה עלול גם להיות הנכון: — בלילה). אך כאן שוב הוכיחה המציאות, שהפיזור הזה לאורך מכריח את האנשים ללחום ללא עזרה הדדית ממשית; ובסופו של דבר, גם גורם לאיבוד השליטה של המפקד על כלל זה של „בודדים“ מפוזרים.

בעקבות המסקנות שהוצאתי מפעולה זו אשים, בתקופת האימונים הבאה, את הדגש על לימוד הלחימה על היעד במבנה זה של חוליות. ואני מקוה שכתוצאת לקח זה, במקרה ושוב ניתקל ב„בעיה“ מעין זאת, נפתור אותה בצורה נאותה יותר.

הלחימה אל היעד ועל היעד

ואחת — אחורה", לתת מכת-אש חד-פעמית וחזקה — ולשטוף את היעד.

אולם, הביצוע לא היה בדיוק לפי התכנית. כבר מלכתחילה שובשה התכנית. שעת ה"ש" ("אפס") נדחתה, היות ומפקד הפלוגה, בגלל הזמן המוגבל, לא הספיק להכין למועד את כל הדרוש למבצע. וכן, כרגיל, נתעוררה גם בעית הרכב — ואף היא גרמה לאיחור. וכך, במקום לתקוף עם שחר, הגיעה הפלוגה אל נקודת הזינוק שבואדי רק בשעה 0700 — דהיינו, כבר באור מלא.

כבר בשעה 0615, כאשר עזבה הפלוגה את שטח ההיערכות שלה, נתגלתה על ידי הערבים שבמשלט — והם פתחו עליה באש.

מפקד הפלוגה, לאחר שנוכח כי אבדו לו התנאים בשביל התקפה בנוסח-לילה-למחצה, ע"י זינוק אחד, שינה עתה את תכניתו; הוא הודיע לנשק-המסייע (המק"בים והמרגמות בנות 81 מ"מ) שיש לפתוח באש ולחפות על התקדמותו — ונוסף על כך, שלח כיתה, בצרוף שני מקלעים, מהמחלקה האחורית (3) אל ה"גבעה החזומה" שמצפון-מערב למשלט, מתוך כוונה להשיג על ידי תמרון זה הן ריתוק האויב והן עליונות באש, כדי שע"י כך תתאפשר התקדמותו לקראת המשלט-היעד.

אמנם, בהתקדמותו אל היעד, הוא סבל כמה אבידות; אך תודות לעליונותו באש הגיע, כאמור, בשעה 0700, אל נקודת הזינוק. כאן ערך את הכוח בצורה הבאה לקראת הזינוק:

את שתי המחלקות הקדמיות פיזר בשרשרת קלעים; ומאחוריהן, באותו מבנה, סידר את המחלקה השלישית, כדי שתהווה את הגל השני.

לאחר שהיה מוכן, הנחית מכת-אש חזקה על ידי הנשק המסייע — ומיד עם גמר המכה עלה על היעד. האויב פתח עליו באש חזקה. מעצמת מאש נשבר הגל הראשון (שהיה מורכב, כזכור, משתי המחלקות הקדמיות, הערוכות בשורת-קלעים פזורה — כשמפקד די המחלקות באמצע, והם שומרים על יישור השורה). הגל השני נשבר, באותו זמן עצמו, על ידי אש-הסכנה

נסיון שנפל בחלקי — והוא גם נסיון-קרב, וגם נסיונה של יחידת-מילואים דוקא — מניעני להעלותו על הניר במכתבי זה.

בעת שגדודי התאמן בסביבות חרבת-אל-ביר בחדש-האימון השנתי, נתקבלה בערב אחד ידיעה שערבים תפסו את גבעת ה"גולם", השולטת על הדרך ל... — וחסמו בכך את המעבר בדרך.

קיבלתי מהחטיבה פקודה לגרש את הערבים מיד מהמשלט שתפסו: בטרם יספיקו להתבצר עליו, וכן כדי למנוע מהם, על ידי הגרוש המידי, כל חשק לתפוס משלטים בשטח שלנו ולהפריע לתנועה. השעה היתה כבר 1700 כאשר קיבלתי את הפקודה; והיות והפלוגות היו מפוזרות בשטח, באימונים, לא יכולתי (מפאת הזמן המוגבל) להכין את אחת הפלוגות להתקפה באותו לילה. לכן הוחלט, שהגבעה תיכבש עם שחר, לאחר שבאותו הלילה תיעשנה ההכנות הדרושות לביצוע התכנית.

לפי הידיעות שאספתי, נתברר שהגבעה תפוסה על ידי כוח בעצמת מחלקה, ושכפי הנראה ישנה לאותה מחלקה תוספת אש: מקלע בינוני.

קבעתי את מפקד פלוגה א' לביצוע המשימה. כסיוע, הקציתי לו כיתה מרגמות בנות 81 מ"מ ושתי כיתות של מק"ב.

הפלוגה יצאה להתקפה. אולם המשלט לא נכבש כפי שתוכנן הדבר הדבר מראש; רק לאחר שהוספתי, כתגבורת, עוד פלוגה וקיבלנו עוד נשק מסייע מהחטיבה — נכבש, סוף-סוף, המשלט אחר הצהריים, בשעה 1600.

לאחר שחקרתי את קציני הפלוגה וחייליה נתבררה לי סיבת הכשלון שאירע בראשית הפעולה. והנה הסיפור, כפי שנצטייר ונסתכם לאחר אותה חקירה: מפקד הפלוגה (פלוגה א') תיכנן לכבוש את המשלט, עם שחר, על ידי איגוף מצד מערב ותוך הסתייעות הנשק-המסייע שהוקצב לו.

תכניתו היתה להתקרב, תוך ניצול שעות-הלילה האחרונות, אל ואדי-שבאן, שמצדו המערבי של המשלט, להעריך שם במבנה "שנים" — קדימה,

של מקלע בינוני, אשר היה מוצב בצד ועד כה לא הופעל על ידי האויב. ההסתערות נבלמה והפלוגה נאלצה לסגת.

מפקד הפלוגה אסף עוד פעם את הפלוגה בנקודת הזינוק, קיבל שוב לעזרתו מכת־אש מהנשק המסייע — ושוב הסתער על היעד. הפעם שינה את כיוון ההסתערות ועלה על המשלט מצדו הדרומי־מזרחי — ובאותו המבנה כמו בהתקפה הראשונה.

בפעם זו כבר הגיע עם אנשיו עד לעמדותיו הראשונות של האויב, והתפתח קרב כידונים. אולם, לא היה לו כוח שיספיק כדי לפרוץ קדימה על פני התנגדות האויב. גם הגל השני לא היה בו כדי לעזור, להכריע את האויב, היות והוא נבלם שוב באש של העמדות. וכך, שוב נאלץ מפקד הפלוגה לסגת. היות ומצב הפלוגה היה „קשה“ לאחר שתי הנסיגות — 9 אנשים נהרגו וכ־30 נפצעו, ביניהם מפקד הפלוגה — הודיעני הלז, במכשיר האלחוט שאין בכוחו לכבוש את המשלט. פקדתי עליו להחזיק במקום שהוא נמצא בו והודעתי לו שיקבל תגבורת. פקדתי על פלוגה ב' לצאת ולבצע את המשימה (פלוגה זו, כמובן, כבר היתה במצב „הכן“ לקראת ביצוע הפעולה שהוטלה על הגדוד; ולכן יכולתי להוציאה מיד לעזרת פלוגה א').

אתם יצא הסמג"ד, כדי לקבל את הפיקוד במקום על הכוח כולו. אל המקום שהחזיקה פלוגה א' הגיעה פלוגה ב' באבידות מעטות, היות ובינתיים גם קיבלתי תוספת סיוע מהחטיבה, — מחלקת מרגמות 120 מ"מ, שהכנסתיה לפעולה ואשה כבלה את פעולת האויב ואש אנשיו.

אשר־סיוע מוגברת זו, השפיעה, כפי הנראה, על האויב ואיפשרה לפלוגה להתקדם תוך אבידות שהיו מעטות יחסית.

בהגיע הסמג"ד, עם פלוגה ב' אל מ"פ א' — ערך את פלוגה ב' ואת מה שנותר מפלוגה א' בשורת־קלעים פזורה, במבנה של „שנים — קדימה, ואחת — מאחור“, והסתער על המשלט מהצד המערבי. הוא הצליח לעקור את הערבים מתוך העמדות הראשונות. אך, לפתע, הותקף באגפו הימני על ידי ערבים שערכו התקפת נגד. הערבים תפסו את שני הגלים „בממד הארוך“* ולחצו קשה על הכוח שהסתער.

במבנה שבו נמצא כוח זה אשר עם הסמג"ד (שורת־הקלעים הפזורה) לא היתה לזה כל אפשרות להעתיק כוחות ולהפנות אל העבר הדרוש, כדי להדוף את התקפת־הנגד — ועל כן נאלץ לסגת.

* דהיינו, באש אנפילדית, לרוחבה של חזית התוקפים — מצב, בו נגרם כרגיל אחוז האבדות מן־הגבוהים ביותר.

שוב התאסף כל מה שנשאר מהכוח (בריאים ופצועים) לרגלי המשלט, לאורך הוואדי. האנשים היו עתה במצב מיוגע. גם התחמושת הלכה ואזלה; וכן כמעט ולא יכלו עתה להרים את הראש בשל יריות הערבים.

בשלב זה אורגנה לפעולה פלוגה ג', שהוציאה עתה מחלקה לשם הבאת תחמושת נוספת והוצאת הפצועים מהוואדי. עבודת מחלקה זו היתה למופת! הם הראו ממש מעשי גבורה בהתקדם תחת אש האויב עם התחמושת הנוספת ובהוציאת את הפצועים שעה שחזרו.

הסמג"ד, לאחר קבלו את התחמושת הנוספת, ערך עוד פעם להתקפה את כל מי שהיה תחת היד — בריאים ופצועים כאחד — עלה על המשלט, שטף אותו וגרש את האויב. האויב נראה שאיבד את „הנשימה“ בעקבות ההתקפות הרבות והאש שניתכה עליו ללא־הפסק, ונסוג.

ומכאן אני בא להוצאת הל קח מפעולה זאת.

בלחימה אל היעד:

ריבוי האבידות בתנועה אל היעד נגרם במידה לא־מעטה בשל סמיכת־יתר של מפקד הפלוגה על עליונות באש. בחשבו, שאש הנשק־המסייע תכריח את האויב „להוריד את הראש“, נע עם פלוגתו כולה, בצותא, (אמנם, במבנה מפוזר) אל נקודת־הזינוק. לו היה מתקדם אל נקודת־הזינוק בגופים קטנים — בגודל של כיתות, ואפילו חוליות — יכול היה לנצל את מבנה פני־הקרקע ביתר יעילות. אמנם, דבר זה היה מצריך יותר זמן בשביל להגיע אל נקודת־הזינוק; אך, מאידך גיסא, היה אזי מנצל ביתר יעילות את אפשרויות־המחפה שבפני הקרקע — והמדובר הוא בתנאי יום — ומגיע בפחות אבידות.

בלחימה על היעד:

סיבה עיקרית לכשלון כבר בהסתערות הראשונה היה כנראה „תרגום“ לא נכון שניתן לכלל בדבר ההסתערות בעומק ובגלים. אמנם, הכוח סודר במבנה „שנים — קדימה, ואחת — מאחור“ (דהיינו: „עומק“ — גל שני). ברם, על ידי שנבנתה שרשרת ארוכה של קלעים פזורים ניטל בכ"ז בפועל מהכוח העומק הדרוש.

לו היה המפקד עורך את הכוח אמנם באותו מבנה עצמו („שנים — קדימה, ואחת — מאחור“) אבל את המחלקות היה עורך חוליות־חוליות — היה משיג, על ידי עצם המבנה, את תכונות העומק והגמישות.

(סוף בעמוד 96)